

COLUMN

Wiggele Oosterhoff

De sociale economie van het jubeljaar

VAN WIE IS HET LAND?

Toen het volk Israël het beloofde land Kanaän binnenging, werd het land onder de stammen van Israël verdeeld. Vanaf Jozua 14 kun je lezen hoe elke stam een bepaald grondgebied als erfdeel kreeg toegewezen. Grond was in het oude Israël geen persoonlijk bezit. In Jozua 14 staat dat *families* een bepaald grondgebied kregen. En in Leviticus 25 vers 23 staat dat het land nooit verkocht mocht worden. 'Want', zegt God, 'het land behoort Mij toe' (NBV).

In Nederland kenden we vroeger zogenaamde 'meent- of mientgronden'. Het waren gemeenschappelijke gronden waar boeren gezamenlijk rechten en plichten hadden. In het kader van de (nieuwe) Pachtwet is het goed om je af te vragen: van wie is het land eigenlijk? De Bijbel en de geschiedenis geven ons belangrijke antwoorden!

ECOLOGISCHE RUST

God bepaalde dat de grond één keer in de zeven jaar rust kreeg. In Leviticus 25:1-7 staat

deze ecologische regelgeving beschreven. In het sabbatsjaar mocht de grond niet worden bewerkt. Er werd niet gezaaid, gesnoeid of geoogst. Wat er wel groeide, was voedsel voor *iedereen*. Ook de slaven, arbeiders en vreemdelingen mochten ervan eten. Weer een belangrijke les. Voedsel is geen persoonlijk bezit. In het kader van de (nieuwe) voedselstrategie is het goed om je te realiseren dat voedsel ons wordt gegeven. De Bijbel leert ons om ook in tijden van schaarste te delen. Samen eten verbindt!

SOCIALE ECONOMIE

Na zeven sabbatsjaren was het vijftigste jaar een jubeljaar. Er werd opnieuw niet gezaaid, gesnoeid of geoogst. In Leviticus 25:8-17 staat dat iedereen in dat jaar terugging naar zijn eigen stuk grond en zijn familie. Het jubeljaar was in het oude Israël bedoeld als een economische reset. Over de vraag of het jubeljaar vaak gevierd is, verschillen Bijbeluitleggers overigens van mening. De prijs van het land werd

bepaald door het aantal jaren dat je de grond kon gebruiken tot aan het eerstvolgende jubeljaar. Hoe meer jaren, hoe hoger de prijs. In Leviticus 25:16 staat nog een opvallend detail: 'Want wat verhandeld wordt, is het aantal oogsten' (NBV). De prijs van landbouwgrond was door deze regelgeving gelimiteerd. Speculeren met landbouwgrond was in het oude Israël niet mogelijk.

In Nederland stijgen de grondprijzen al decennialang. Bovendien neemt de druk op de grond letterlijk en figuurlijk toe. Letterlijk, door het gebruik van zware machines. Daardoor wordt de grond verdicht en gaat het (bodem) leven eruit. Figuurlijk, omdat steeds meer partijen grond nodig hebben: natuur, woningbouw, infrastructuur, landbouw, et cetera. Door deze toenemende vraag naar grond stijgt de prijs ervan. De toenemende grondprijzen en de daardoor toenemende financieringslasten, belemmeren boeren om hun bedrijf te ontwikkelen en/of te extensiveren. Waar eindigt deze race?

BESTAANSZEKERHEID

In Nederland zijn bestaanszekerheid en voedselzekerheid belangrijke thema's. De vraag is hoeveel regie wij als mensen hierover willen en kunnen hebben.

Het sabbatsjaar leert ons om op God te vertrouwen. Hij zorgt op Zijn tijd voor voldoende voedsel. Het sabbatsjaar leert ons ook om te delen van wat Hij geeft en het leert ons bidden: 'Geef ons heden ons dagelijks brood'.

Het jubeljaar leert ons om (persoonlijk) bezit te relativeren en het doet ons beseffen dat God Schepper en Eigenaar van hemel en aarde is, ook van de grond waarop wij boeren en wonen. Het inspireert ons om na te denken over een sociale economie. Een economie die meer op God en de ander is gericht en minder op mijn eigen ik.

ERF DELEN

God gaf bij het volk Israël een bepaald grondgebied als erfdeel aan een familie. Het meervoud, erfdelen, kun je ook als werkwoord lezen: je erf delen. Het boerenland en het boeren erf openstellen en delen met anderen. Vooruit naar vroeger! Toen boerenerven ontmoetingsplaatsen van generaties, families, boeren en burgers waren en het leven werd gedeeld. Een sociale economie die nabij is.

Wiggle Oosterhoff (1968) is docent-onderzoeker ethiek en ondernemen aan de Aeres Hogeschool Dronten. Daarnaast is hij redacteur van het tijdschrift Verbinding, het kwartaalblad van Christen Contact Agrarisch en CGMV agrariërs. Hij is auteur van Van Groen naar Wijs, over landbouwwijsheden en waarden in de Bijbel.

Doorzien

Een contextueel handboek voor agrarische familiebedrijven.

'Voedsel is geen persoonlijk bezit.'